

Nr 179.

Av herrar **Ekströmer** och **Bengtsson**, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å till-
läggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41
till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 30 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till arbetsmarknadens reglering m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor.

Till stöd för detta äskande anför departementschefen att inom vissa delar av näringslivet en delvis allvarlig arbetslöshet råder. Dit höra transportväsendet, väg- och vattenbyggnadsverksamheten, sågverks-, sten-, pappersmasse-, tändsticks- och byggnadsämnesindustrierna samt, framför allt, byggnadsindustrien.

I propositionen gives ej någon specificering å de arbeten som äro avsedda att igångsättas, men departementschefen anför att han vid arbetsprogrammets uppgörande strävat efter att, även när det gäller de arbetsmarknadspolitiskt motiverade arbetena, disponera de knappa tillgångar av såväl råvaror som kapital, som stå till buds, på möjligast ändamålsenliga sätt. Principen har varit, att statsmedel om möjligt icke skulle få bindas vid annat än nödvändiga arbeten, helst sådana som på relativt kort sikt öka landets försörjningsmöjligheter.

Enligt vårt förmenande finnes ett arbetsobjekt som i allra högsta grad fyller de sålunda uppställda kvalifikationerna, och detta är *torvupptagning för bränsleändamål* ur våra torvmossar, och vi tillåta oss härom anförä följande:

Under innevarande vinter råder, trots forcerade vedavverkningar, en ganska oroande brist på tillgängligt bränsle i landet. Det vedavverkningsprogram som gäller för innevarande säsong baserades på beräkningen att vissa icke obetydliga kvantiteter kol och koks skulle kunna införas från utlandet, men av en eller annan anledning har importen väsentligt understigit de beräknade kvantiteterna, vilket givetvis rubbat alla kalkyler.

Vi veta intet om kommande år, men mänskligt att döma få vi inrikta oss på att det pågående kriget blir långvarigt och förvisso också tilltager i intensitet. Under sådana förhållanden lärer klokheten bjuda att vi icke räkna med någon mera betydande import av bränsle utan inrikta oss på att vår bränsleförsörjning får ske i huvudsak på inhemskt bränsle och sålunda i yttersta grad utnyttja befintliga sådana.

I våra skogar hava vi givetvis praktiskt taget outtömliga förråd av bränsle, men med de stora uttag av de mindervärdiga sortimenten som redan gjorts och vilka, om enbart skogen skulle anlitas som bränsleförråd, ytterligare behöfve göras, är det förvisso att befara, att dessa mindervärdiga sortiment snart nog bliva bortrensade, och man finge då, för att utfylla behovet, gå upp i högre, värdefullare sortiment. Detta *kan* givetvis göras, om nöden tvingar därtill, men det bör om möjligt undvikas, om andra utvägar kunna finnas, ty det måste vara högeligen oekonomiskt att bränna upp sådana sortiment som ved.

Om man söker efter utvägar att komma ifrån ett sådant oekonomiskt handlande, ligger nära till hands att fästa uppmärksamheten på bränntorven såsom ett gott medel att utfylla behovet av inhemskt bränsle. I våra bränntorvmossar hava vi outtömliga förråd av ett förträffligt bränsle, som lämpar sig väl både såsom industribränsle och som bränsle för vanligt uppvärmningsändamål, ja, dess bränslevärde torde ej ligga allt för långt under kolets. Upptagningen av bränntorv lämpar sig synnerligen väl såsom sysselsättningsprogram för avhjälpande av arbetslöshet, och detta arbete fyller som nämnts i högsta grad de kvalifikationer, som departementschefen enligt ovan uppställt. Ty detta arbete kräver inga råvaror och förhållandevis ringa kapital — den maskinella utrustningen för vanlig bränntorvupptagning behöver icke föranleda några större utgifter — och det ökar i hög grad landets försörjningsmöjligheter. Därtill kommer att det ej på något arbetsmoment kräver yrkesutbildad personal, ty vem som helst kan ju ändå gräva i jorden och betjäna en enkel torvmaskin.

De arbetsobjekt som av arbetsmarknadskommissionen förordats få visserligen anses i åtskilliga avseenden vara förträffliga, men man kan dock ställa sig undrande huruvida de arbeten som t. ex. på väg- och vattenbyggnadsområdet påtänkts kunna vara av den angelägenhet att de omedelbart behöva igångsättas, och beträffande byggnadsprogrammet synes det oss som om kloketen bjöde, att man, så länge byggnadskostnaderna ligga på nuvarande, abnormt höga nivå, ginge fram med någorlunda försiktighet. I varje fall borde torvupptagning för vår bränsleförsörjning kunna tjäna som ett högeligen lämpligt komplement till övriga arbeten, som, i den mån de icke äro oundgängligen nödvändiga, gott kunna anstå.

Den sålunda av oss föreslagna mera planmässiga torvupptagningen bör så organiseras att ett tillräckligt antal lämpliga mossar utväljas i olika delar av landet, varvid givetvis bör tillses att arbetsplatserna anordnas huvudsakligen i sådana delar av landet där större arbetslöshet förefinnes eller kan väntas. Vidare bör utdikningen av mossarna igångsättas så snart ske kan under våren, så att torvupptagningen kan under sommarmånaderna medhinnas och färdig bränntorv vid höstens inträde kan finnas tillgänglig i tillräcklig myckenhet.

Med stöd av vad vi härovan anført få vi sålunda hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 30 måtte giva sådana direktiv att i sysselsättningsprogrammet för arbetsmarknadens reglering även upptages utdikning av torvmossar för upptagning under nästkommande sommar av bränntorv.

Stockholm den 8 februari 1941.

Ivar Ekströmer.

Carl Bengtsson.
